

پاسخ مراجع به استفتاء

درباره خواستگاری دختر از پسر

برای اینکه بدانیم نظر فقه درباره این نوع خواستگاری چیست، پاسخ چهار تن از مراجع تقلید را به این سوال که آیا خواستگاری دختر از پسر، اشکال شرعی دارد می خوانید.

حضرت آیت ا... العظمی خامنه‌ای: در صورتی که مستلزم مقسده نبوده و خوف مفسده و گناه هم در میان نباشد، فی نفسه اشکالی ندارد.

حضرت آیت ا... العظمی مکارم شیرازی: خواستگاری رفتن دخترها اگر با واسطه باشد، اشکال ندارد. لازم است بیشتر از این ها به خداوند اطمینان و حسن ظن داشته باشید. مشکل ترین کارها به اراده حق تعالی حل می شود.

حضرت آیت ا... العظمی نوری همدانی: خیر، اشکالی ندارد.

حضرت آیت ا... العظمی شاهرودی: چنانچه موجب گناه نشود اشکال ندارد.

یادداشت شفاهی یک کارشناس مذهبی درباره خواستگاری دختر از پسر

از واسطه‌ها کمک بگیریم!

د کتر فائزه عظیمز ادهار دبیلی، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) / ازدواج یکی از مهم ترین انتخاب های زندگی است و خدای مهربان در قالب یک امر ارشادی، در آیه شریفه ۳۲ سوره نور می فرماید: «مردان و زنان را به ازدواج هم در آورید». تجربه نشان داده ازدواج های سنتی در ایران از ثبات و ماندگاری بیشتری برخوردار بودند و هستند. شاید چون شناخت طرفین از هم، از طریق واسطه ها و خانواده ها شکل می گرفت. در حالی که آمار های طلاق نشان از این دارد که از دواج هایی که با آشنایی های دونفره شکل گرفته، از ثبات کافی برخوردار نیست. اگر دختری از پسری خوشش آمد و واسطه‌ای برای ابراز و بیان این علاقه پیدا نکرد، به لحاظ شرعی و فقهی هیچ مانعی برای ابراز این محبت وجود ندارد و دختر خانم با رعایت موازین شرعی می تواند در خواستش را به پسر مورد نظر اعلام کند. برعکس آنچه قبلا فکر می کردید باید بدانیم که اگر حق طلاق به مرد تعلق دارد، حق نکاح متعلق به زن است یعنی همانطوری که در انشای خطیبه عقد آمده است ایجاب کننده زن است و قبول کننده مرد؛ یعنی حق زن است که یک مرد را به عقد خود در آورد و مرد فقط قبول کننده است. منتها رسم خواستگاری مرد از زن، به این خاطر است که حیا، عفت و شئونات زن خدشه دار نشود و در شرایطی که دختری به پسری علاقمند است، بهتر است برای حفظ شان و منزلت فردی و اجتماعی اش از طریق یک فرد امین، معتمد و مدبر برای علاقه اش قدمی بردارد. دلیل پسندیده بودن جایگاه واسطه‌گری ازدواج در دین و فرهنگ مان هم این است که نکاح با رعایت تمامی چار چوب های عقلی و عرفی و حفظ شئونات مرد و زن همراه باشد.

منظور از واسطه چیست ؟

برآیند کلی نظر بیشتر آدم های جامعه ما، زن و مرد و پیر و جوان و روانشناس و کارشناس مذهبی و جامعه شناس درباره خواستگاری دختر از پسر، این است که با توجه به آموزه های فرهنگی مان، در صورتی که دختری به پسری برای ازدواج علاقمند است و با بررسی هایی که انجام داده، به این نتیجه رسیده که این مرد می تواند همسر مناسبی برایش باشد، از یک واسطه عاقل و راز دار کمک بگیرد. منتها واسطه قرار نیست برود به آقا بگوید: «فان خانم به تو علاقمند است و نظرت درباره ازدواج با او چیست؟» بلکه واسطه وظیفه دارد با ظرافت و زیرکی، از جانب خودش و نه از طرف دختر خانم، پسر را متوجه شایستگی های دختر بکند و از طرف خودش، دختر خانم را برای ازدواج به پسر پیشنهاد بدهد. یک وساطت عاقلانه که نه شان و جایگاه دختر را خدشه دار می کند و نه پسر را در معدودیت و رودر بایستی قرار می دهد و در عین حال، برای هر دو طرف، شانس و فرصتی برای یک تغییر خوب در زندگی فراهم می کند. به همین سادگی.

جوانان درباره خواستگاری دختر از پسر حرف می‌زنند

تصمیم سختی است!

برای این که بدانیم مردم جامعه و زنان و مردان دور و برمان، چه حس و نگاهی درباره خواستگاری یک دختر از یک پسر دارند، طی گفت‌وگوهای کوتاهی، نظر تعدادی از آن ها را جویا شدیم. پسر ها معمولا در پاسخ به این پرسش که: «با خواستگاری دختر از پسر موافقید یا مخالف؟»، شروع به شرح حس و حالشان می کردند، در حالی که دختر خانم ها پاسخشان قطعی بود: «به خواستگاری می روم. به خواستگاری نمی روم!» نظرات و دلایل را بخوانید.

ارغوان، ۲۵ ساله، کارشناس میکروبیولوژی: «من به هیچ وجه از هیچ مردی خواستگاری نمی کنم. به این دلیل که وقتی تب عاشقی فروکش کرد، حس اعتماد شوهر از بین می رود و احتمال سرزنش ها و سر کوفت های مرد زیاد می شود.»

لیلا، ۲۷ ساله، مدیر کافی نت: «بدون هیچ تردیدی، جوابم مثبت است. چون فکر می کنم آدم ها فقط یک بار در زندگی، عاشق می شوند و در این صورت، باید تلاش کنند شانس زندگی مشترک با طرفشان را از دست ندهند. ولی با توجه به اینکه خانواده ام مخالف موضوع را بپذیرم.»

تمام تلاش‌ما را برای قانع کردن و جلب رضایت شان می کنم.»

مصطفی، ۲۲ ساله، دانشجو: «حس خوبی نخواهم داشت و به درخواست ازدواج یک خانم، جواب مثبت نمی دهم. چون تصور می کنم خواستگاری کار مردهاست و زنی که درخواست می کند، از شان و جایگاه خود کوتاه آمده و من نمی توانم این موضوع را بپذیرم.»

نوید، ۲۸ ساله، مترجم زبان: «اگر روزی دختری از من خواستگاری کند، حس خوبی خواهم داشت و شجاعت و جسارت آن دختر را تحسین می کنم و طرز تفکرش برام بسیار قابل احترام است و اگر هم کتو باشیم، حتما با او ازدواج می کنم.»

مجید، ۳۰ ساله، کارمند: «من با این موضوع نه مخالفم و نه موافق. به نظرم افراد با توجه به دوره ای که در آن زندگی می کنند، می توانند تغییر کنند. در حال حاضر این رسم هنوز مورد قبول جامعه نیست و کار عجیبی است؛ پس من هم ترجیح می دهم به این نوع رفتار جواب منفی بدهم. اگر این اتفاق روزی در جامعه عادی شود، من هم با توجه به عرف جامعه عمل می کنم.»

نگاهی به ابعاد خواستگاری دختر ان از پسر ان

حاضری همسرم بشی؟

عشق است و مرد، جلوه تمنا و طلب و اعلام عشق». منتها علیرغم همه این ها، گاهی می بینیم و می شنویم که یک خانم با ترندهای مختلفی از مرد موردعلاقه اش خواستگاری کرده و همین بهانه ای می شود برای بلند شدن زمزمه مخالفان و موافقان خواستگاری دختران از پسران، نمونه معروفش هم همان ماجرای خواستگاری یک دختر خانم از محمدرضا گلزار.

نظر شما چیست؟ شما فکر می کنید خواستگاری یک دختر از یک پسر، کار معقول و درستی است؟ در پرونده امروز «زندگی سلام» به دنبال پاسخ این سوال هستیم. با ما همراه باشید.

ناصر زعیت نواز- «می دونم که رسم نیست دختر از پسر خواستگاری کنه اما من می خوام پسر تون رو برای دخترم خواستگاری کنم! دخترم پسر تون رو دوست داره و می دونم که با هم خوشبخت می شن. دخترم رعنا ۲۵ سالشه و پرستاری می خونه. می دونم پسر تون رو خیلی دوست داره؛ من هم چون دخترم رو خیلی دوست دارم، نمی خوام هر کسی دامادم بشه. لازم نیست الان جواب بدید. با پسر تون صحبت کنید. ممکنه اون هم به رعنا علاقمند باشه!» شاید با خواندن این جملات، شگفت زده شوید؛ چون احتمالا همه این نکته را شنیده اید که «زن مظهر ناز است و مرد اهل نیاز»، «زن مظهر حیا و پدیرای

خواستگاری زن از مرد، در زندگی پیامبران و بزرگان دین

خواستگاری‌های‌بزرگ!

خواستگاری خانواده دختر از پسر، در فرهنگ و دین اسلام، در کل امری ناپسند تلقی نمی شود. نمونه های قرآنی و زندگی علمای بزرگی که گاهی خودشان برای دخترشان از بهترین شاگردانشان خواستگاری می کردند، نشان دهنده همین نکته است. اما نباید این نکته را مغفول گذاشت که در این خواستگاری ها، بزرگان عزت نفس خود را زیر پا نمی گذارند و با توجه به شناختی که از طرف مقابلشان دارند مبادرت به این کار می کنند.

■ خواستگاری حضرت خدیجه (س) از پیامبر اسلام (ص)

در کتاب درس هایی از تاریخ تحلیلی اسلام (جلد ۲) آمده است که حضرت خدیجه (س) خودش، موضوع ازدواج را با «محمد امین» در میان گذاشت و به روایت «ابن هشام» مورخ مشهور، به وی گفت: «عموزاده من! به واسطه خوشاوندی یک میان من و تو وجود دارد و عظمت و احترامی که در نزد قوم خود داری و امانت داری و خوی نیکو و راستگویی که در تو هست، می خواهم صریحا به تو بگویم که مایلم به همسری تو درآیم.»

■ ازدواج حضرت موسی (ع) و دختر حضرت شعیب (ع)

درباره چگونگی ازدواج حضرت موسی (ع) باصفور دختر حضرت شعیب (ع)، خداوند در آیه های ۲۲ تا ۲۸ سوره قصص می فرماید: «شعیب گفت: من می خواهم یکی از این دو دختر خود را که مشاهده می کنی به نکاح تو در آورم...»

■ خواستگاری و ازدواج دختر علامه مجلسی (ره)

در کتاب ریاض العلماء و حیاض الفضلاء، به قلم عبدا... افندی هم می خوانیم: «روزی علامه مجلسی متوجه شد که شاگرد دانشمندش میل به ازدواج دارد. بعد از فراغت از تدریس به او گفت: اگر اجازه دهی دخترم را برای شما خواستگاری کنم تا از رنج تنهایی آسوده شوی.»

عواقب ماجرا چیست؟

هر چند به واسطه حضور دختران جوان در دانشگاه و محل کار، تا حدودی نقش ها و ویژگی های رفتاری شان تغییر کرده، اما باز هم اصل بر این است که چون روانشناسی زن برپایه محبوبیت داشتن است و دوست دارد محبوب باشد و حمایت شود، برای همین پیش قدم شدنش برای ازدواج می تواند قبل و بعد از ازدواج عواقبی داشته باشد که با توجه به آن ها و با در نظر گرفتن ویژگی های شخصیتی خود دختر و طرف مقابل می تواند درباره تصمیمش بهتر فکر کند:

• دختر حتی اگر با واسطه و ترندهای لازم هم نظر طرف مقابلش را جویا شود ممکن است در صورت شنیدن جواب منفی لطمه ببیند و احساس کند پیش واسطه معتمد و مطمئن خود، اعم از خانواده، دوست، فامیل، استاد دانشگاه و... هم کوچک شده! هر چند اگر واسطه نیتش خیر باشد نباید چنین حسی را به دختر منتقل کند.

• نمی توان ظرفیت همه مردان را در مواجهه با این موضوع قبل و بعد از ماجرا یکسان دانست. بسیاری از مردان قبل از ازدواج حس خوبی به این که اول انتخاب شوند ندارند و ترجیح می دهند انتخاب کنند. حتی گاهی ممکن است فرد در وهله اول حس بدی نداشته باشد اما بعد از ازدواج با کمی چالش در زندگی، احساس بدی پیدا کند یا حتی به نظر گرفتن ویژگی های شخصیتی خود دختر و طرف مقابل می تواند سرکوفت زدن استفاده کند.

• از طرفی نمی توان این موضوع را نادیده گرفت که بسیاری از خانواده های که دختر دارند ترجیح می دهند همسر آینده دخترشان و خانواده اش را بشناسند تا با اطمینان خاطر بهتر و بیشتری جگرگوشه شان را به خانه بخت بفرستند؛ پس ترجیح می دهند با در نظر گرفتن شرایط و رضایت دختر طرف مقابل را انتخاب کنند و نظرش را جویا شوند، چرا که ازدواج موفق آنقدر اهمیت دارد که یک خانواده خودش را در گیر نگاه های بعضا غلط جامعه نکند.

نگاهی به نقاطی از دنیا که دخترها از پسرها خواستگاری می کنند

مناطقیکه در آن مردها «بله» می گویند!

■ اوکراین: عدم تعادل جمعیت

بیشتر شهرهای دنیا دارای جمعیت متعادلی از زنان و مردان هستند؛ اما در شهر «لویو» در غرب کشور اوکراین، حدود ۸۵ درصد جمعیت را زنان تشکیل می دهند. این نابرابری جمعیت باعث شده تا دختران به خواستگاری مردان بروند.

■ شیکاگو: امتحان مودبانه شانس

در این ایالت، دخترها در خواستگاری کردن از پسرها سبقت گرفته اند. دوست داشتن پسر مورد نظر و شغل او از مهمترین شرایط دختران برای ازدواج است و با هدیه ای شامل یک حلقه نقره ساده، پیشنهاد ازدواج خود را مطرح می کنند. اما اگر پاسخ پسر منفی بود، باید حلقه را رد کند و روز بعد برای دلجویی از دختر، گل سرخی به او هدیه دهد.

■ اسکانلند: یک فرصت تاریخی

در قرن یازدهم، «ملکه مارگارت» به دخترها اجازه داد که در صورت تمایل می توانند از پسر مورد علاقه شان، خواستگاری کنند و چون در تاریخ ۲۹ فوریه یک سال کیبسه این اجازه صادر شده، دخترها هر ۴ سال یک بار می توانند به خواستگاری پسر مورد علاقه شان بروند.

یادداشت شفاهی یک روانشناس درباره خواستگاری دختر از پسر

نمی توان حکم کلی صادر کرد!

دکتر مهدی سوداوری، روان شناس / در رابطه با مطرح شدن پیشنهاد ازدواج از سوی دختر، سطح فرهنگ پسر مورد نظر، خیلی مهم است. متأسفانه برخی آقایان در این شرایط اقدام به تخریب و توهین به آن دختر کرده و این عمل او را ناشی از کمبود خواستگار و فرصت ازدواج قلمداد می کنند. از سوی دیگر، برخی مردان دوست دارند برای به دست آوردن آنچه می خواهند تلاش کنند و خودشان به سختی آن را به دست بیاورند. لذا مطرح شدن پیشنهاد از سوی خانم، می تواند این حس به دست آوردن و موفقیت در مردان را ناکام بگذارد و در نتیجه ارزش زیادی برای خانم مورد نظر قائل نشوند.

■ حق برابر انتخاب؟

برخی با توجه به احتمال دریافت پاسخ منفی از پسر، معتقدند خواستگاری دختر از پسر به شخصیت دختر لطمه می زند. انسان هایی که ترس از نه شنیدن دارند و نگران غرورشان هستند، با کمبود عزت نفس مواجهند. حال اگر این عزت نفس به تایید دیگران وابسته باشد، دریافت جواب منفی، خدشه به غرور فرد تلقی خواهد شد. در حالی که در ستنش این است که فکر کنیم: من می توانم با رعایت شرایط و ملا حظات لازم به هر فردی که مایل هستم، پیشنهاد ازدواج بدهم اما طرف مقابل هم حق مساوی و متقابل دارد که این پیشنهاد را بپذیرد یا خیر. عدم پذیرش او به معنای بد بودن یا مشکل داشتن من نیست، زیرا جواب منفی به این پیشنهاد می تواند دلایل زیادی غیر از کافی نبودن من داشته باشد.

■ اقدام برای دوری از رویایابی

ساختار وجودی خانم ها به این شکل است که وقتی عاشق مردی می شوند، حتی بدون وجود کمترین ارتباط یا احتمال ازدواج، شروع به خیال پردازی می کنند و خود را در رویا، همسر آن مرد تصور می کنند. در حالی که برای آقایان، خیال پردازی در مورد رابطه و آینده، معمولا پس از متعهد شدن به فرد مقابل شروع می شود. در نتیجه شاید عاقلانه باشد یک خانم اگر به مردی علاقمند است، با مطرح کردن احساسش با خانواده و بررسی شرایط طرف مقابل و در صورت لزوم بیان موضوع به طرف مقابل به شیوه ای غیر مستقیم، نظر آن مرد و خانواده اش را در مورد ازدواج جویا شود تا بی دلیل وارد خیال پردازی هایی که مانع از شکل گیری علاقه و ازدواج با فرد دیگری است، نشود.